

Б А Я Н

**Програма
для відділів народних інструментів
початкових спеціалізованих
мистецьких навчальних закладів**

*Затверджено та рекомендовано до друку
Вченою радою Інституту мистецтв НПУ
імені М.П. Драгоманова*

ТЕРНОПІЛЬ
НАВЧАЛЬНА КНИГА – БОГДАН

УДК 786.8(083.97)

ББК 85.31я71

Б 34

Укладачі програми:

заслужений діяч мистецтв України, академік Петровської академії наук та мистецтв, професор Національного педагогічного університету ім. М.П. Драгоманова та Національної музичної академії України ім. П.І. Чайковського
Семешко А.А.;

заслужений працівник культури України, вчитель-методист, викладач вищої категорії Сокирянської музичної школи Чернівецької області
Серотюк П.Ф.

Рецензенти:

заслужений діяч мистецтв України, професор кафедри народних інструментів Одеської державної музичної академії ім. А.В. Нежданової
Власов В.П.;

заслужений працівник культури України, вчитель-методист, викладач вищої категорії Луцької музичної школи № 1 ім. Фридеріка Шопена
Щегельський Ф.Г.

Затверджено та рекомендовано до друку Вченою радою Інституту мистецтв НПУ імені М.П. Драгоманова
(Протокол № 8 від 25 квітня 2012 року)

Голова Вченої ради — Герой України, народний артист України, академік, професор Авдієвський А.Т.

Баян. Програма для відділів народних інструментів
Б 34 початкових спеціалізованих мистецьких навчальних закладів / уклад. А.А. Семешко, П.Ф. Серотюк. — Тернопіль : Навчальна книга — Богдан, 2012. — 96 с.

ISBN 978-966-10-2576-8

УДК 786.8(083.97)

ББК 85.31я71

*Охороняється законом про авторське право.
Жодна частина даного видання не може бути відтворена в будь-якому вигляді без дозволу автора чи видавництва.*

ISBN 978-966-10-2576-8

© Навчальна книга — Богдан, 2012

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Пропонована Програма адресується, в першу чергу, викладачам-баяністам та методистам, що працюють в системі початкових спеціалізованих мистецьких навчальних закладів з 7–8 річним терміном навчання (включаючи «нульовий» клас).

Укладання даної Програми продиктовано більш ніж давно назрілою необхідністю ретельно, з професійних позицій переглянути репертуарний зміст діючої Програми, методично осучаснити навчальний процес та рекомендовану літературу. На думку укладачів Програми, такий крок є логічно виправданим, адже відомо, що будь-яка, навіть найдосконаліша, навчальна Програма з часом потребує змін та доповнень, інакше кажучи, корегування і редагування з урахуванням вимог сучасної доби.

Універсальність пропонованої Програми полягає у тому, що, по-перше, вона передбачає оволодіння учнями лівих клавіатур інструмента обох типів, тобто як виборної, так і готової. По-друге, за задумом укладачів, її зміст та структура дають педагогам можливість успішно працювати не тільки з обдарованими дітьми, готуючи їх до подальшого навчання в мистецьких навчальних закладах, участі в музично-виконавських конкурсах і таке інше, а й з переважною більшістю дітей, тобто, зі звичайним контингентом учнів. Саме тих учнів, які в майбутньому зможуть поповнити такий необхідний сучасному суспільству прошарок активних любителів музики з розвиненим відчуттям художнього смаку, любителів, схильних до ансамблевого музикування, до виступів на аматорській сцені.

Новизна запропонованої Програми полягає не тільки (і не стільки) в запропонованих сучасних репертуарних орієнтирах (що, безперечно, є надзвичайно важливим), а, перш за все, в концентрації уваги педагогів-баяністів на сучасних розвиваючих методах навчання, які включають: поєднання на уроці навчальних дисциплін «спеціальний інструмент» та «сольфеджіо»; ансамблеве музикування; раннє освоєння поліфонії; оволодіння навичками транспонування, підбору на слух, дописування музичного матеріалу і т. ін. Іншими словами, Програма базується на новітніх досягненнях методичної думки провідних педагогів-методистів як України, так і зарубіжжя. У ній узагальнено сучасний досвід оволодіння комплексом технічних навичок гри на баяні, в основі якого лежить фізична розкутість виконавського апарату, природне звукоутворення, вільне орієнтування на клавіатурах інструмента у поєднанні із сучасною прогресивною методикою інтенсивного розвитку слуху.

Укладачі Програми звертають особливу увагу викладачів на питання засвоєння учнями принципів позиційної п'ятипальцевої аплікатури, не відкидаючи при цьому і традиційної трьохпальцевої, розумно поєднуючи її з першою. Інструктивний матеріал: гами, арпеджіо, акорди, а також оригінальні вправи («вправи-картинки») — рекомендується виконувати різними варіантами аплікатури згідно з педагогічною практикою сьогодення.

Вперше в баянній навчально-методичній літературі освоєння учнями гам в Програмі пропонується не за принципом збільшення ключових знаків, а виходячи з особливостей конструкції правої та лівої виборної клавіатури баяна — з їх трьохрядності (відповідно рекомендується освоєння трьох аплікатурних послідовностей — трьох «аплікатурних ключів»). На лівій готовій клавіатурі інструмента баяна всі гами мають ідентичну

ТВОРИ ВЕЛИКОЇ ФОРМИ

- Болл Г. *Три п'єси. (Канон, Сумний вальс, Інвенція).* (100) в
Глієр Р. *Рондо.* (9) в
Дербенко Є. *Рондо в класичному стилі.* (9) г; *Сонатина №2.* (42) г; *Зимові акварелі. Сюїта.* (46) в; *Чотири пори року. Сюїта.* (46) в; *Лісові пригоди. Сюїта.* (37) в; *Про птахів та звірів. Сюїта.* (101) в; *Музичний альбом для дітей.* (Три частини на вибір). (47) в
Золотарьов В. *Три п'єси з Дитячої сюїти №1.* (9) в
Козельчук Л. *Українська сюїта №1.* (9) в
Лондонов П. *Сонатина Ля-бемоль мажор.* (1) в
Лундквіст Т. *Три п'єси* (Імітація, Ніжний вальс, Поло-нез). (99) в
Моцарт В.А. *Адажіо та рондо.* (9) в
Репніков А. *Три п'єси* (Грайливо, Сумно, Завзято). (99) г
Хаслінгер Т. *Сонатина До мажор.* (1) г
Чимароза Д. *Соната ре мінор.* (9) в; *Соната Соль мажор.* (9) в
Шуман Р. *Три п'єси.* (Мисливська пісенька, Веселий селянин, що повертається з роботи, Пісня італійських моряків). (102) в

ОРИГІНАЛЬНІ ТВОРИ ТА П'ЄСИ В ПЕРЕКЛАДЕННІ ДЛЯ БАЯНА

- Барток Б. *Вечір у селі.* (15) г
Бургмюллер Ф. *Балада.* (15) г
Вієру А. *Ранок.* (78) в
Власов В. *Колобок.* (26) в; *Червона шапочка.* (26) в;
Королівський бал. (26)
Гаврилін В. *Комічний хід.* (79) г
Гуно Ш. *Полька.* (15) г

Дваріонас Б. *Млин*. (79) в
Дербенко Є. *Маленький романс*. (9) г; *Старовинна гравюра*. (9) г; *Інтермецо*. (9) в; *По першому снігу*. (9) в; *Осінній вальс метелика*. (47) в; *Голоси лісу*. (47) в; *Дражнилка*. (47) в
Дремлюга М. *Казочка*. (79) г
Жданов А. *Маленький скрипаль*. (15) г
Золотарьов В. *Марійчині зітхання; Блазень на гармощі грає*. (101) в
Іокода Йосіно. *Старий віолончеліст*. (79) в
Коломієць А. *Пісня*. (78) в
Косенко В. *Колискова пісня*. (80) г; *Піонерська пісня*. (78) г;
Лундквіст Т. *Будяк*. (101) в
Люллі Ж. *Гавот*. (15) г
Майкапар С. *В кузні*. (78) г
Мясков к. *Світанок*. (15) г
На Юн Кін О. *Колискова, Гумореска*. (93) в
Прокоф'єв С. *Казочка*. (78) г, в
Регер М. *Жахливе запитання*. (78) в, г
Репніков А. *Музична скринька*. (102) в
Свиридов Г. *Перед сном*. (9) в; *Неслухняний хлопчик*. (9) в; *Легідне прохання*. (9) в; *Поскакуха*. (9) в
Сігмейстер Е. *Балада*. (79) г
Столте З. *Експромт (3 + 2 = 5)*. (9) г
Тамберг Е. *Протиріччя*. (80) в; *Таємнича процесія*. (78) г
Фейнберг С. *Несходжена стежинка*. (79) в
Фрід А. *З трубами та барабанами*. (9) в, г
Хачатурян А. *Сьогодні заборонили гуляти*. (9) в
Чайковський П. *Танець маленьких лебедів*. (15) г
Шостакович Д. *Біля пам'ятника старовини*. (80) в, г
Шуман Р. *Перша втрата*. (80) г
Щуровський Ю. *Танець*. (15) г

РЕКОМЕНДОВАНА МЕТОДИЧНА ЛІТЕРАТУРА

1. Артоболевская А. Первая встреча с музыкой. Учебное пособие. Изд. 5-е. — М.: Советский композитор, 1990.
2. Баренбойм Л. Элементарное музыкальное воспитание по системе Карла Орфа. — М.: Советский композитор, 1978.
3. Баренбойм Л. Музыкальное воспитание в Венгрии. — М.: Советский композитор, 1983.
4. Баренбойм Л. Путь к музицированию. — Л.: Советский композитор, 1979.
5. Баренбойм Л., Брянская Ф., Перунова. Путь к музицированию. Школа игры на фортепиано. — Л.: Советский композитор, 1981.
6. Вейс П. Ступеньки в музыку. — М.: Советский композитор, 1980.
7. Власов В. Методика роботи баяніста над поліфонічними творами. — Тернопіль: Навчальна книга — Богдан, 2010.
8. Давидов М. Теоретичні основи формування виконавської майстерності баяніста. — К.: Музична Україна, 1997.
9. Долматов Н. Система относительной сольмизации. / М.: Изд-во МГПИ, 1973.
10. Липс Ф. Искусство игры на баяне. — М.: Музыка, 1985.
11. Подвала В. Створюймо музику! 1-2 класи. — К.: Музична Україна, 1988.
12. Пуриц І. Гра на баяні. Методичні статті. — Тернопіль: Навчальна книга — Богдан, 2007.
13. Ринкявичус З. Воспринимают ли дети полифонию? — Л.: Музыка, 1979.
14. Семенов В. Современная школа игры на баяне. — М.: Музыка, 2003.

15. Семешко А. Виконавська майстерність баяніста. Методичні основи. — Тернопіль: Навчальна книга — Богдан, 2009.
 16. Серотюк П. Баян. Перша зустріч. Школа гри. / Навчальний посібник для юних баяністів. — Тернопіль: Навчальна книга — Богдан, 2008.
 17. Ястребов Ю. Основы баянной аппликатуры. — Владивосток.: Изд-во ДВГУ, 1984.
-

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	3
0 клас (6–8 років)	6
1 клас (7–9 років)	17
2 клас (8–10 років)	27
3 клас (9–11 років)	38
4 клас (10–12 років)	49
5 клас (11–13 років)	58
6-й клас (12–14 років)	66
7-й клас (13–15 років)	71
8-й клас (14–15 років)	75
Рекомендована нотна література	80
Рекомендована методична література	94

Навчальне видання

Б А Я Н

Програма для відділів народних інструментів початкових спеціалізованих мистецьких навчальних закладів

Укладачі програми:

Семешко Анатолій Андрійович; Серотюк Петро Федорович

Головний редактор *Богдан Будний*

Редактор *Марія Козяр*

Обкладинка *Любомира Бейгера*

Комп'ютерна верстка *Ольги Кравчук*

Підписано до друку 11.06.2012. Формат 84×108/32.
Папір офсетний. Гарнітура Таймс. Умовн. друк. арк. 5,04.
Умовн. фарбо-відб. 5,04.

Видавництво «Навчальна книга – Богдан»
Свідоцтво про внесення до Державного реєстру видавців
ДК №370 від 21.03.2001 р.

Навчальна книга – Богдан, просп. С. Бандери, 34а, м. Тернопіль, 46002

Навчальна книга – Богдан, а/с 529, м. Тернопіль, 46008

тел./факс (0352) 52-19-66; 52-06-07; 52-05-48

office@bohdan-books.com

www.bohdan-books.com

ISBN 978-966-10-2576-8

9 789661 025768